

Tractatus De Schismate

Longueval, Jacques

Lovanii, [1718]

Caput V. Examinantur facta quædam historica, quibus se Schismatici S.
Sedi & Corpori Episcoporum resistentes, tueri conantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64915)

in fide definienda infallibilem esse Ecclesiam Romanam. Subtilem hunc controversiarum Scriptorem minimè latebat, fixum & immobile esse debere centrum unitatis, nec sine ruina sep̄rari ab ædificio posse Petram, super quam ædificata est Ecclesia. Principium hoc solum abundè sufficit ad ea quæ dicta sunt confirmanda. Sed non est necesse ut eò recurramus ad convincendos & arguendos Schismatis & Hæreseos illos, qui postremam Constitutionem pertinaciter rejiciunt. Quamvis enim in causa fidei nihilo plus auctoritatis Romano Pontifici quàm ceterorum Episcoporum infimo concederent, adhuc propriis principiis armisque debellari possunt. Quippe dum refragantur Constitutioni ab Episcopali Corpore receptæ unâ eâdemque operâ ipsimet infallibilitati & auctoritati Ecclesiæ refragantur.

C A P U T V.

Examinantur facta quædam historica, quibus se Schismatici S. Sedi & Corpori Episcoporum resistentes, tueri conantur.

§. I.

Factum S. Cypriani.

M Agnis exemplis opus est, ut S. Sedi rebelles se tueantur. Palpant se egregie dum sibi imaginantur, habere se summæ auctoritatis exemplum in martyre totius Africæ gloriosissimo. Notum est S. Cyprianum
Epil-

Episcopum Carthaginensem cum Africanis Episcopis, & S. Firmilianum cum parte non exigua Orientalium Episcoporum censuisse reiterandum esse Hæreticorum Baptisma, non obstante contraria S. Stephani Papæ decisione; qui Firmiliano denunciabat recessurum se ab ejus communione, nisi à sua opinione recederet. Et ex quadam Firmiliani Epistola apparet S. Stephanum eadem S. Cypriano denuntiasse. Interea duo illi Episcopi ab universa Ecclesia honorantur titulo Sanctitatis, quamvis S. Sedis decisione fuerint reluctari. Nullum est igitur Schismatis periculum, etsi separemur à S. Sedis communione, nec doctrinæ ejus adhæreamus. Speciosa apparet prima fronte objectio: quam nullo relicto furore ambiguitatis, radiis serenissimæ veritatis dissipabimus.

1. Non inutilis est observatio, hoc eodem contra S. Sedis auctoritatem objectionis telos fuisse omnes omnium temporum Hæreticos. Donatistæ ad obvelandum Schismatis dedecus eandem argumenti machinam adhibuerunt: quibus Vincentius Lirinensis, & Commo-
nit. c. 11. *verum, inquit, mira conversio! auctores ejusdem opinionis Catholici, consecratos vero Hæretici judicantur.* Calvinus alique Novatores eadem S. Cypriani auctoritate Pontificiam auctoritatem contempserunt. Hoc præjudicio redarguuntur, qui suam hoc exemplo erga Cathedram Petri contumaciam frustra colorare laborant.

2. Ea est humana fragilitas, ut viri quique Sanctissimi prolapsi sint aliquando, culpamque quam commiserant, poenitentiam gloriosam deleverint. Quapropter Sanctorum Cypriani

priani & Firmiliani prolapsio non potest esse iustum imitationis exemplum, nisi probetur, delictum eos pertinaciâ cumulasse : quod nunquam probabitur. Afferit è converso S.

Aug Ep.
93 op. ad
Vincent.
Rogati-
tam num.
33. novæ
edit.

Augustinus : *Correxisse autem istam sententiam Cyprianum, non incongruenter de tali viro existimandum est ; & fortasse suppressum sit ab eis, qui hoc errore nimium delectati sunt, & tanto velut patrocínio carere noluerunt. Quamquam non desint qui hoc Cyprianum prorsus non sensisse contendunt, sed sub ejus nomine à mendacibus fuisse confictum.* Audiatur S. Hieronymus : *Illi ipsi, inquit, Episcopi qui rebaptizandos Hæreticos cum eo statuerant, ad antiquam consuetudinem revoluti, novum emisere decretum. Quid facimus? Ita & nobis majores nostri, & illis sui tradidere majores.*

Contra
Lucifer.

Lib. 8.
quæst. 5.

Cyprianus, Inquit venerabilis Beda, cum suis Coëpiscopis rebaptizandos esse Hæreticos statuit ; sed mox corrigi meruit, atque ad universalem Sanctæ Ecclesiæ normam spiritualium virorum institutione reduci.

3. Ex resistantia S. Cypriani, quâ S. Stephani iudicio est reluctatus, colligi forsan posset non credidisse eum Pontificis infallibilitatem : sed hinc colligi nullo modo potest, non agnovisse eum obligationem submittendi se decisioni Pontificis, quando ei adhaeret pars numerosior Episcoporum. S. Cypriani sententiæ favebant complura Concilia Africana, aliudque Cæsariæ à S. Firmiliano coactum. Quapropter potuit sibi ad tempus aliquod persuadere, pro se stare Episcoporum pluralitatem.

4. S. Cyprianus, & qui eum excusant Patres, agitatam de rebaptizandis hæreticis controver-

troversiam nihil aliud esse existimabant præter quæstionem disciplinæ, in qua, salvâ fide, quilibet Episcopus sequi poterat receptam in Ecclesia sua traditionem. Ipse S. Cyprianus postquam Stephano Papæ notam fecerat Concilii Carthagenensis de rebaptizandis hæreticis resolutionem, adjungit: *Ceterum scimus quosdam quod semel imbiberint nolle deponere, nec propositum suum facile mutare, sed salvo inter Collegas pacis & concordia vinculo quadam propria qua apud se semel sint usurpata, retinere. Qua in re nec nos vim cuiquam facimus, aut legem dicimus; cum habeat in Ecclesia administratione voluntatis suæ arbitrium liberum unusquisque propositus.* Sancti Augustinus atque Hieronymus laudant hæc S. Cypriani in Concilio Carthaginensi verba, prout ab ipsis citantur:

Neque præscribentes aut præjudicantes, quo minus unusquisque Episcoporum quod putat faciat, habens arbitrii sui liberam potestatem.

Potuitne ita loqui Cyprianus, si inter se & S. Stephanum agitari de fide, & non de sola disciplina, controversiam credidisset? An prædicta S. Cypriani verba, si fidei quæstio fuisset, à Sanctis Hieronymo atque Augustino tantopere laudari potuissent? An contraria inter se dogmata partiri possunt Episcopi? Possuntne fidei unitatem servare cum iis, qui fidem à sua diversam amplectuntur? S. Augustinus resistantiam Cypriani reputabat, quasi nevum sui candidissimi pectoris, quem cooperuit ubere caritatis. Non credidit itaque quæstionem fuisse dogmatis: alioquin Augustino visus fuisset Cyprianus peccasse contra fidem; quem fidei defectum charitas supplere nequivisset.

Epist. 62.
ad Steph.
Papam.

Aug. l. 5.
de Bapt.
c. 17. &
Hieron.
contra
Lucif.

Ep. 93. a
Vincent.
Rogati-
tam n. 40.
novæ edit.

Natal.
Alexand.
Dissert. 12.
iu 3. secul.
art. 4.

5. Qui verò existimant fidei re vera fuisse quæstionem, Cyprianum à fide aberrasse fatentur. Id ipsum Universitas Parisiensis facta est in suo contra Montesonum Tractatu: *Cyprianus erravit in fide, non obstante glorioso Martyrio.* Et Natalis Alexander, cujus, in favorem Pontificis, testimonium non potest esse suspectum, fatetur excusari non posse Cyprianum, si fidei quæstio fuerit agitata. *Si res, inquit, fidei fuisset, non fuisset necessarium universæ Ecclesiæ Concilium ut inexcusabiles essent Africani & Orientales, qui hæreticos rebaptizabant. Siquidem non excusantur qui errorem contra fidem à Sede Apostolica damnatum pertinaciter propugnant etiam ante Concilii OEcumenici celebrationem, ut in causa Pelagianorum videre est, quibus spem Concilii Generalis adimit Augustinus.*

Aug. Ep.
93.

Cyprian.
de Unitate.

Certissimum est igitur, quando fidei quæstio agitur, eos, qui Pontificiæ definitioni resistunt, non posse tueri se S. Cypriani exemplo; quandoquidem qui factum Cypriani excusant, aut fidei non fuisse quæstionem supponant, aut priorem sententiam S. Doctorem retractasse existiment. Si quæ tamen adhuc superest difficultas, liceat nobis cum S. Augustino à facto Cypriani ad ejusdem scripta provocare. Videamus quàm egregiè urgeat necessitatem servandi fidei unitatem cum Apostolica Sede. Ait hæreses & Schismata tunc oriri, *dum ad veritatis originem non reditur, nec caput queritur, nec magistri celestis doctrina servatur. Quæ si quis consideret & examinet, tractu longo atque argumentis opus non est. Probatio est ad fidem facilis compendio veritatis. Loquitur Dominus ad Petrum: Ego tibi dico, inquit, quia tu es Petrus, & super hanc petram ædificam*

adificabo Eccleſiam meam, & porta inferorum non vincent eam. Super illum unum adificat Eccleſiam, & illi paſcendas mandat oves ſuas.... Unam Cathedram conſtituit, & unitatis ejuſdem originem ab uno incipientem ſua auctoritate diſpoſuit.... Primatus Petro datur, ut una Chriſti Eccleſia, & Cathedra una monſtretur.... Hanc Eccleſia unitatem qui non tenet. tenere ſe fidem credit? Avelle radium ſolis à corpore, diſiſionem lucis unitas non capit: ab arbore ſrange ramum, fructus germinare non poterit: à fonte præcide rivum, præciſus areſcet.

§. II.

Factum Liberii Papa.

Sanctitas Cypriani, ad eum excuſandum impulit Catholicos: Liberii verò Sanctitas exacerbatos Novatores impulit ad culpam ipſius exaggerandam. En factum.

Constantius Imperator ſatis animadvertens nunquam ſe Semiarianiſmum, quem protegebat, ſtabiliturum, niſi ipſum Eccleſiæ Caput in partes ſuas attraheret, omnia eum in finem machinatus eſt. Primò itaque Eunuchum Euzebium ad Liberium Pontificem miſit, ut eum, ſi qua arte poſſet, ſeduceret. Adhibitis fruſtra dolis, ad vim ventum eſt. Miſſi, qui eum Româ avulſum Mediolanum pertraherent; ubi Liberius digna glorioſiſſimis Martyribus conſtantiâ eſt locutus. Constantius datis ei ad deliberandum diebus pauculis, cum nihil proficeret, invictum Confefſorem Beræam in Thraciam relegavit. In hoc exilio multis vexatus calamitatibus, multiſque allectus illecebris, omnia cruciantia, omnia blandientia, quorum ſpacio annorum animo invicto ſuperavit.

peravit. Felix si luctam generosissimam perseverantia coronasset! Fractus tandem calamitatibus, diuturnumque exilium pertæsus, Formulæ, in qua verbis ambiguis Hæresis palliabatur, subscripsit; condemnatoque Athanasio, in communionem recepit Arianos. Luctuosa fragilitas! quam excusare non est animus. Demonstramus potius, ex hoc facto nullam Novatores ansam arripere posse resistendi dogmaticis S. Sedis decisionibus. Totidem rei hujusce argumenta erunt reflexiones sequentes.

Prima reflexio. Liberius in fide non erravit; errori non subscripsit, Syrmienti Formulæ subscribendo; damnando Athanasium, Nicænam fidem non condemnavit; denique communicando cum Arianis, Arianismum non est professus. Hæc omnia sunt indubitabilia.

1. Ut constet hæreticæ Formulæ non subscripsisse Liberium, tantum opus est inquirere, primæne anno 351. an secundæ Syrmienti Formulæ anno 357. concinnatæ subscripserit. Postrema manifestè hæretica est, prior verò ab ipsomet S. Hilario ab hæresi vindicatur. Porrò Hilarii ipsius auctoritate facilè demonstratur, Liberium primæ duntaxat Syrmienti Formulæ subscripsisse: cum Hilarius testetur Formulæ Syrmientis, cui subscripsit Liberius, concinnatores fuisse Episcopos viginti duos quos nominat; quorum plures aut fato cesserant, aut procul aberant Syrmio, quo tempore secunda Formula composita fuit.

Eccur igitur S. Hilarius, qui priorem Syrmientem Formulam ab hæresi vindicavit, accusat

cusat Liberium quasi perfidiæ Ariane subscripserit? Ecce dicit *Anathema tibi; prevaricator Liberi!* Nempe quia Liberius prævaricatus est, non quidem Formulæ subscribendo hæreticæ, sed ambiguæ duntaxat atque dolosæ, quæque non ignorabat, ad fucandos errores suos, hæreticos abuturos: & hoc sensu ab Hilario dicitur, perfidiæ Ariane, sive hæresi ambiguis terminis involutæ Liberius subscripsisse. Ceterum non desunt qui librum hunc Hilario cuidam Diacono Luciferiano adscribunt, aut certè existimant Anathemata ista, quæ parenthesi clauduntur, ab alio quopiam deinceps fuisse intrusa.

2. Quod ad damnationem S. Athanasii attinet, quamquam Sancti illius fides vera causa erat motæ in eum ab adversariis persecutionis, aliam nihilominus causam prætexebant. Accusabant eum criminum variorum. Quapropter Liberius subscribendo ipsius damnationi, contra justitiam quidem, sed non contra fidem peccavit.

3. Communicando cum Episcopis Arianis, non aliud crimen commisit, nisi quòd Catholicos esse putaverit, qui sub dolosa fidei professione involventes errorem, reipsâ hæretici erant; aut, quod est verosimilius, non satis habuerit Christiani pectoris, ut se subtraheret communioni eorum, quorum cognoscebat errores.

Secunda reflexio. Etsi Liberius in fide errasset, ut Catholici nonnulli contendunt, dici tamen non posset errorem docuisse, aut ex *Cathedra* fuisse locutum, proponendo Ecclesiæ canonicum fidei dogma. Non fuisset itaque nisi personalis error, in quem privatim inci-

incidere posse Pontificem fatentur ardentissimi ejus defensores.

Tertia reflexio. Quamquam Liberius errasset & errorem docuisset, in hoc id fecisset rerum occursum, unde in favorem malæ causæ nihil possent concludere Novatores. Crudeles vexationes, minæ, blanditiæ, quibus eum continuo Constantius fatigabat, ademerant ei tranquillæ liberæque voluntatis facultatem. Concilii ipsius Decreta, tyrannicæ ejusmodi crudelitate extorta, nullius hoc ipso centerentur valoris, nec præjudicium facere possent subsequenter Conciliis, plenæque libertate gaudentibus. Redux ab exilio, pristinaeque libertati restitutus Liberius, acerrimus fuit fidei Nicænæ defensor.

§. III.

Concilium Riminense.

PAUCI numero Episcopi, inquit Novatores, qui temporibus Concilii Riminensis errori se opponebant, non fuerunt Schismatici; sed fidei defensores, erantque velut scintilla quædam à Deo conservata ad resuscitandum Divinæ fidei ignem, quem hæreseos pestifer turbo pœnè exunxerat. Igitur paucorum à multitudine Prælatorum divisio, non est, ut prætenditur, nota Schismatis & erroris. Hanc objectionem Novatores mutuati sunt à Donatistis ac Pelagianis, qui hunc clypeum contra Prælatorum, à quibus damnabantur, numerositatem opposcentes posteris Schismaticis reliquerunt exemplum, quo exiguitatem suam contra innumerabilem Prælatorum multitudinem munirent. Ex sequenti-

quentibus animadversionibus hujus objectionis patebit inanitas.

1. Cum Riminense Concilium, quantumvis numerosum, Liberius qui tunc Petri Sedem tenebat, rejecerit tanquam illegitimum, non potuit non ab Ecclesia velut Conciliabulum contemni. Audiamus quid de prætenso hoc Concilio Liberii Successor Damasus in Romano Concilio Synodali Epistola ad Illyriae Episcopos scripserit. *Neque enim præjudicium aliquod fieri potuit per numerum Arimino congregatum; quando constat, neque Romanum Episcopum cujus ante omnia decebat eos expectare decretum, neque Vincentium, neque alios talibus præbuisse consensum.*

Ep. Syn.
Conc. Ro-
mani ad
Ep. Illyr.
tom. 2.
Concil.
Labb. p.
883.

Hinc proponi potest dilemma hoc Novatoribus. Si pars maxima Episcoporum in fide constans permanferit, nihil hinc habetis præsidii; sin verò pars major fuerit prævaricata, fateri debetis, judicium minoris partis Episcoporum Romano Pontifici unitorum fidei regulam esse, Ecclesiamque ex iis constare.

2. Concilii Riminensis Episcopi nunquam Nicænam fidem deseruerunt. Quin potius hanc tutati sunt ferventer, Valentemque & Ursacium Arianorum primipilos exauthoratos rejecerunt. Sed furori Constantii tandem cedentes, & Arianorum Episcoporum artibus decepti, narrante Severo Sulpitio, *subscripserunt professioni fidei, ambiguis verbis concepta, in qua sub terminis in speciem Catholicis hæreseos venenum latebat. Sonabant verba pietatem, inquit S. Hieronymus, & inter tanta illa præconia nemo venenum insertum putabat. Placuit auferri nomen Usia. Non erat cura Episcopis*

Sev. Sulp.
l. 2. Hist.
Sacra.

de

de vocabulo, cum ſenſus eſſet in tuto. Quapropter Episcopos illos Arianorum perfidia vehementer afflixit, poſtquam animadverterunt, confeſſione fidei, cui ſubſcriperant, abuti ipſos ad ſtabiliendum Arianiſmum. Hujus incautæ ſubſcriptionis occasione, quâ tanto pe-
re Arianitriumphabant, erupit celebris hæc S. Hieronymi vox: *Ingemiſcens orbis terrarum, Arianum ſe eſſe miratus eſt: non quod ita res eſſet, ſed propter doloſæ Profeſſionis approbationem eſſe videretur. Subnectit enim Hieronymus eodem loco: Concurrerant Episco-
pi, qui Ariminenſibus dolis irretiti, ſine conſcien-
tia hæretici ſerebantur, conteſtantes corpus Domini, & quidquid in Eccleſia ſanctum eſt, ſe nihil mali in ſua fide ſuſpicatos Putavimus, aiebant, ſenſum congruere cum verbis.... Decepit nos bona de malis exiſtimatio. Similiter teſtatur de Ariminenſibus Patribus S. Auguſtinus, deceptam fuiſſe ſimplicitatem & ignorantiam Occidentalium. Nunquam ergo re ipſa fuerant Ariani, fidem-
que ſervaverat Episcoporum pars major.*

3. Concilium Riminenſe non coaluerat ex majori Episcoporum parte, quorum multo plures, qui fidei Nicænæ adhærebant, Sediam ac Eccleſiarum ſuarum curâ diſtenti, ad Concilium non convenerant. Ut ut eſt, Liberius Papa, qui priuſquam Riminenſe Concilium celebraretur, commiſſam à ſe culpam vehementer fuerat deteſtatus, omnium primus Concilii iſtius Acta improbavit. Adeoque ſi qui contendunt, id temporis maximam Episcoporum partem fidem violafſe, ſi admittant Eccleſiam ſemper eſſe viſibilem, fateri cogentur, ipſum cum minori etiam parte Episcoporum Pontificem, eſſe, ut ſu-
perius

Dialog.
contra
Luciferia-
nos.

perius dictum est, centrum unitatis Catholicae, & regulam veritatis: quod satis est ad convincendos confundendisque Novatores.

§. IV.

*De S. Irenaei cum S. Victore Pontifice
conflictu.*

Hanc etiam Quesnelli defensores à Calvino mutuati sunt objectionem ad eludendum auctoritatem & censuras Pontificum: Calvinusque eam accepit ab Euzebio Ariano, & qui Euzebium latinè reddidit, Rufino juratissimo Ecclesiae Romanae hoste. Sed nihil hac objectione frigidius; cui hanc unam ob causam respondetur, quòd hæc toties repetita legatur in Scriptis Novatorum.

Itaque Rufinus narrat S. Victorem Pontificem Ecclesias Asiaticas, in ritu celebrandi Paschatis reliquis Ecclesiis Christianis se conformare nolentes percussisse fulmine excommunicationis. *Victorem, inquit, arguit (Irenæus) quod non rectè fecerit, abscindere à corporis unitate tot & tantas Ecclesias Dei.* Quamquam res ita esset, ut narrat Rufinus, nil hinc contra Pontificis auctoritatem posset concludi. Hanc S. Irenæus & agnoscit & probat: improbat solum; quòd S. Victor hac sua auctoritate non satis urgente necessitate sit usus: contra verò Ecclesia ipsa, Asiaticos illos pariter à sua communione rescindendo, S. Victoris factum approbavit. At Rufinus vertit Euzebium mala fide, apud quem ita legitur: *Victorem verò ne cunctas Ecclesias Dei antiqua consuetudinis traditionem retinentes alienaret, competenter ac multis admonet.*

Ruffin. in
Verf. Hist.
Euseb. l. 5.
c. 24.

Euseb. l. 5.
c. 24. p. 156.
edi. Valet.

D Irenæus,

Irenæus, nomine & re pacificus, existimabat tolerari posse abusum disciplinæ pacis gratiâ, Victoremque ad dissimulandum conivendumque hortabatur. Pontifex minimè dissimulandum judicavit: ejus sententiam Nicænum deinde & Ephesinum Concilia probare, quando se ab Asiaticis illis, Victoris exemplo, anathematis gladio separarunt. Quarto-decimanos istos Ecclesia ut Hæreticos detestata est, quamquam de sola disciplina quæstio verteretur.

Annot. in
cap. 24.
lib. 8.

Hæres. 70.
c. 9.

Dominus de Valois in suis in Euzebium Notis, S. Victorem minatum dumtaxat excommunicationis sententiam, at non pronuntiasse existimat. Sed oppositum est probabilius, cum S. Epiphanius dicat magnam adeo fuisse litem hanc, *ut Orientales ab Occidentibus avulsi* essent. Ceterum etsi ostendi posset S. Victoris sententiæ non acquievisse quædam Orientis Ecclesias, & cum Asiaticis illis communicasse; probare oportebat jure id ab illis factum esse, idemque hodieum fieri posse cum iis qui ob fidei causam anathemate separantur, cum Asiatici isti ob solam disciplinæ praxim fuerint separati. Nihil itaque in hisce exemplis occurrit, quo vindicari à Schismate & Hæresi possint ii, qui se à fidei & S. Sedis communione hoc tempore segregant. Quin potius exempla hujusmodi nullius roboris meritò reputantur, postquam ea adversùs Cathedram Petri producta sunt ab omnibus omnium temporum Hæreticis.